

MU59733

MASARYKOVA UNIVERZITA	
Ped. fakulta - podatelna	
Č.j./E.č.:	MU/ 444 /2012 / PdF
Datum/čas	- 3 -01- 2012 /
Počet listů dokumentu:	4
Počet příl. a listů/sv.: /
Počet a druh nelist. příloh: /

Vloženo do spisu MU/66730/2011/PdF-17

Posudek oponenta habilitační práce**Masarykova univerzita****Fakulta**

Pedagogická fakulta MU

Habilitační obor

Speciální pedagogika

Uchazeč

MUDr. Petr KACHLÍK, Ph.D.

Pracoviště

Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity

Habilitační práce

Výskyt rizikového chování u studentů Masarykovy univerzity a možnosti jeho prevence

Oponent

prof. PhDr. Marta HORŇÁKOVÁ, Ph.D.

Pracoviště

Pedagogická fakulta Komenského univerzity v Bratislavě

Text posudku (rozsah dle zvážení oponenta)

Téma predloženej habilitačnej práce predstavuje v rámci vysokoškolskej pedagogiky oblasť, ktorá je aktuálna a zatiaľ málo spracovaná. Prvá kapitola je na takmer 60. stranách venovaná adiktológii a je spracovaná s výborným prehľadom v domácej i v zahraničnej literatúre. Je zrejmé, že ide o tému, v ktorej autor často publikuje (odvoláva sa v literatúre na 18 vlastných zdrojov, časté sú autocitácie). Následne sa venuje patologickému hráčstvu a tzv. virtuálnym drogám (počítač, internet, mobil, televízor, prehrávač...). Spracovanie témy je všeobecné, postrádala so prepojenie na hlavnú tému – tj. na rizikové správanie u vysokoškolákov. Kým rizikovému správaniu u detí a dospelých je venovaný priestor (s. 88 – s. 95), o vysokoškolákoch sa hovorí ojedinele. Nie je to chyba, lebo každý si nosí to „svoje dieťa“ v sebe po celý život a detstvo ovplyvňuje aj postoje vysokoškolákov, len by sa tu žiadalo formulovať prepojenie s témou práce. Ako odborník pôsobiaci vo vysokoškolskom prostredí, bezpochyby by autor mohol k rizikovému správaniu u vysokoškolákov viac povedať aj z vlastných skúseností.

Druhá kapitola sa venuje prevencii. Opäť je spracovaná na veľmi dobrej úrovni, so znalosťou vecí. Charakterizuje prevenciu rizikového správania v kontexte závislostí – uvádza dva typy klasifikácie prevencie (všeobecná, selektívna, indikovaná a staršie chápanie – primárna, sekundárna, terciárna, ktorej sa pridáva). Okrem toho približuje aj komunitnú a školskú prevenciu. Kap. o školskej prevencii (s.113-133) sa týka predovšetkým základných a stredných škôl. Opäť nám tu chýba snaha o vymedzenie prevencie v prostredí vysokej školy (je až na s.144- projekt “4S”). Iste nie je jednotný názor, či u týchto mladých dospelých treba uvažovať ešte aj o prevencii ako takej (a ako by mala byť realizovaná), alebo či nie je namieste už len požadovať vhodné správanie a rizikové obmedzovať (pravidlá, poradenstvo, ponuka terapie), v prípade neochoty spolupracovať, aj sankcionovať.

Aj tvrdenia autorov (Nešpor, Csémy, Ondrejko, Presl, s. 104) v zmysle, že dobrá výchova je účinnou prevenciou, by si žiadala diskusiu. Napr. H. Živný, ktorý analyzoval životné príbehy abstínujúcich závislých (2008, Hodnotenie preventívnych programov v oblasti závislostí od psychoaktívnych látok, doktorandská práca PdF UK), nepotvrdil vo svojom výskume túto súvislosť: závislými sa stávali aj mladí ľudia so šťastným detstvom a príkladnými rodičmi.

V kap. 2.4 sa väčšina textu týka depistáže a terapie, (autor sa držal tvrdenia (Bém, Kalina, 2003, s. 149), že sekundárna prevencia zahŕňa včasnú pomoc, poradenstvo a liečbu. S tým sa ale nedá súhlasiť: prevencia je v každej jej rovine vždy iba prevencia – nie terapia, ani rehabilitácia. Je to oblasť, ktorá si vyžaduje akútne pozornosť. Aj u nás na Slovensku sme

v tom žalostne pozadu za EU krajinami (ako sú najmä Fínsko, Nemecko, Rakúsko, pozri portál <http://www.strong-kids.eu>), kde už desaťročia budujú preventívne systémy pomoci pre deti, ktoré majú rodičov s problémami v oblasti závislostí a porúch duševného zdravia). V prevencii je základným problémom, ako podporiť/sprevádzať deti a mládež, ktorí sa vďaka spolužitiu so závislým rodičom stali zraniteľnejšie, menej si veria a závislosť je pre ne často len variantom normy. Veľa takýchto mladých prichádza študovať sociálnu prácu, psychológiu či iné pomáhajúce odbory, lebo chcú porozumieť a pomôcť, aby iní nevyrastali tak, ako museli oni..

V kap. 2.5 o terciárnej prevencii mi chýbala zmienka o prevencii relapsu u abstinujúcich závislých, o činnosti podporných skupín, liečbe tzv. spoluzávislosti u rodinných príslušníkov, prípadne o preventívnych opatreniach tohto typu v prostredí vysokej školy.

Tretia kapitola prináša prehľad zahraničných i našich výskumov a svojim zameraním a zozbieranými informáciami je prínosom nielen pre teóriu vysokoškolskej pedagogiky, ale aj pre odbornú diskusiu. Sú čerpané najmä z výročných správ. Možno by postačovalo sa na ne odvolať, lebo sú značne obsiahle. Na s. 191 sú opakovane uvedené rovnaké údaje o prevalencii užívania drog (cca 6 riadkov) zo zdroja Mravčík, 2010.

Následne sú uvedené aj výsledky dlhodobého skúmania drogovej scény v prostredí univerzít (s. 193-196), stručný rozsah tejto podkapitoly len podčiarkuje význam výskumu v tejto oblasti, o ktorom autor pojednáva na ďalších cca 120 stranách. Išlo o 3 štúdie, počet respondentov bol v každej vysoký. Domnievame sa, že to svedčí aj o potrebe študentov sa k tejto téme vyjadriť. Priblížil početnosť výskytu kontaktu s drogou, ale aj ich dostupnosť a dôvody užitia. Zaujalo ma, že tu vysoko vedie ako dôvod (raz toľko ako zvedavosť) – získanie uznania ostatných, čo naznačuje vysokú tolerantnosť sociálneho prostredia voči užívateľom drog. Na druhej strane aj nízku sebadôveru, keď sa mladí ľudia uspokojia s touto formou uznania.

Podobne aj pri hraní hier mala vysokú rolu družnosť, a tiež dobrý pocit z hrania. Aj dospelí sa potrebujú hrať – je možné, že ponuka hier a príležitostí k nej pre túto vekovú skupinu sa v súčasnosti značne zúžila?

Interpretácia početných tabuliek je deskriptívna, pri množstve údajov si ťažko možno predstaviť dôslednú interpretáciu. Preto sme sa tešili na diskusiu. Tá však na str. 289 – 307 prináša opäť údaje o situácii v ČR v rámci celej populácie. Nasleduje zhrnutie informácií o prevencii - škoda, že autor nevyužil viac priestor pre diskusiu v kontexte vlastných výsledkov, lebo bezpochyby po toľkých rokoch práce v danej oblasti má čo k nim povedať. K svojim výsledkom sa dostáva sa v Zhrnutí. Ale tam už na diskusiu nebol priestor.

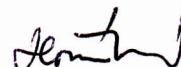
Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce (počet dotazů dle zvážení oponenta)

1. Ak sa ukazuje, že študenti patria k mládeži, ktorá najviac inklinuje k rizikovému správaniu a kde drogy vedúce k závislostiam sú užívané v nezanedbateľnej miere – musia existovať aj rizikové okolnosti, ktoré k tomu vedú, alebo to umožňujú. Ako by ste ich pomenovali?
2. Ako by mala vyzeráť optimálna ponuka poradenstva pre študentov s rizikovým správaním?

Závěr

Habilitační práce Petra Kachlíka „Výskyt rizikového chování u studentů Masarykovy univerzity a možnosti jeho prevence“ **splňuje** požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru Speciální pedagogika.

V Bratislave, dne 28. 12. 2011....

(podpis)